

طبعی سیاوی

سلطان محمد رشاد خانک

و خلیفہ سرائندہ

۱۲۶۵

تور د کرم

صاحب و ناشری : قناعت کتب خانہ سی صاحبی الیاس

مرحقی محفوظدر

مطبعہ عثمانیہ

۱۳۴۰

قَالَ كُنَّا فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الْوَيْدْيَةِ وَالشَّجَرَةِ الْمُنْتَهَى

يکي کتبخانه

وطنم زك شدتله محتاج اولديني آثار جديهي منتظماً طبع ايد. درك محترم
قارنلر ضره تقدم ايلك امنيه سبله تأسيسه تهبت ايلديكمز « يكي كتبخانه » به
مملكتمزك لك معروف ارباب قلم واقتدارينك لطف معارنلري تأمين قلتمشدر.

دائم حيله كار (برنجي قسم) علي رشاد بك
» (ايكنجى قسم) »

نفوس مسئله سى و كوچوك جو جو فلرده و فيات دو قنور بيم عمر باعنا

فن و ازدواج

چو حقوق بو بونك

كبه لك

مليت نظريه لرى وملى حيات محمد عزت بك

فاشيزم علي رشاد بك

جهان موازنه نك بوزولمى علي رشاد وغالب مطا بكار

جمعيت اقوام غاد فراقو بك

ناصر الدين شاه و بابيلر سلمان نظيف بك

باقى [حياتى و ائرى] كر پرىلى راده محمد فؤاد بك

سلطان محمد رشاد خانك و خلفنك سراينده كوردككرم لطف سيباوى بك

استبداد دن حاكميت مليه يه احمد راسم بك

سلطان محمد خان خامسه نھمل باش ماينجی تعين ايدلم

سلطان محمد خان خامسه نھمل باش ماينجی تعين ايدلم :

مختلف رواياتہ رغماً الا آن قارا کلقده قالان و کيملر طرفندن ونصل ترتيب اولوندينی لايقيه آ کلاشيله میان اوتوز برمارت وقعه ارتجاعیه سنی متعاقب آياستفانوسه التجا ايدن مجلس ملی اعيان رئيسی صدر سابق سعید پاشانک تحت ریاستنده انعقاد ایدہ رک عبدالحمید خان ثانی نک خلغنه قرار ویرمسی اوزرینه ۱۴ نیسان ۱۳۳۰ تاریخنده ولی عهد رشاد افندی سلطان محمد خان خامس نامی آلتنده تخت سلطنته جلوس ایتدی . عینی کونده سلانیکه اعزام اولونان خاقان سابقه کیفیت خلغنی تبلیغ ایتک اوزره انتخاب ایدیلن اعیان اعضاسندن و مشارالیهک اسکی یاورلرندن عارف حکمت پاشا ، ژاندارمه لقدن قیشمه دراج مبعوثی اسمع پاشا طوبطانی ، اعیاندن اومنی قاتولیکی آرام و سلانیک مبعوثی موسوی قاراصو افندیلرک اوتوز اوج سنه مقام خلغلقده بولونمش بر حکمداره نصل کونده ریله بیلدیکنی و بو غصو اولونماز خطا و سیلنمنز

لكڤك كيمارك راى و تنسييله ارتكاب ايدليكنى تعميق ايمورم .
بوجھتك تصريحي و مسيلرينك اعلان و تشهيري مفصل تاريخ نياز انلره
براقورم .

استهداف ايتديكم فايه سلطان محمد خان خامسك و بالا آخره
سلطان محمد سادسك سرقريني صفتيله مشاهداتمي و اووقت جريان ايدن
وقايي اخلافه بيلديرمك در . مقصده شروع ايدورم .

سلطان محمد شاه خامسك باسما ما بئيجيلك نقيينم

مختلف مأموريتلره يكرمي بش سنه اوروپاده بولونقدن صوكرا
۱۳۲۴ تاريخنده تحريرات خارجيه كتابته تعين اولونمشدم . مشروطيتك
اعلاني اوزرينه سفارات عثمانيه ده و قوعبولان تبدلات ده بر آراق
(برلين) ، (ويانه) ، (پترسبورغ) سفار تلو نندن برينه اعزازم موضوع
بحث ايكن سلطان محمد خامسك جلوسى كوني صدر اعظم توفيق پاشانك
رياستي آلتنده انعقاد ايدن مجلس وكلايه چيغيريلوب عاجزه باش ما بينجيك
تكليف اولوندى . خارجيه دن نشأت ايتش و عمرينك بر قسم مهمنى
اوروپاده كچيرمش بنم كى بر آدامك سراى ماموريتنى خاطر و خياله
كتيرميه چكى طبيعي ايدى . بناء عليه تعجب و حيرتمى عرض ايله بو
وظيفه نك اهلى اولاميه جغى علاوه ايتدم . افاداتم و سرد ايتديكم
مطالعات و ملاحظات ساثره منظر قبول اولديغندن دوشونوب قرار
قطعى مى ويرمك ايچون هيچ اولمازسه يكرمي درت ساعتك بر مهلت
اعطاسى استراخامه جواباً حتمه و حسيات وطنپورانه مه مراجعت

اولنوب اصرار ایدلدی . ایلک مشروطیت پادشاهنه سرقرین اولوق اوزره اجنبی لسانلرینه واقف مسلک دیپلوماسیدن برینک تعینی لازم کلدیکی ایلمی سوریلهرک تردک قطعاً جائز اولمایاجنی بیان اولوندیغندن حقمده کوستریلن اعتماد و توجهه تشکرله بو نازک وظیفه یی چارناچار قبوله مجبور اولدم . اوچ ساعت اول سرکه جی ده بر اجزاخانه ک اوست قاتندن قارشیدنده غازی احمد مختار پاشا اولدیغی حالده ، آرابه سیله کچدیکنی کوردیکم پادشاه نوجاهک مظهر قریبتی اولاجغمی هیچ بر وقت تخمین ایده مزدم . اقامت ایتکده اولدیغم شیشلی به کیتمک اوزره بک اوغلی جاده سندن کچرکن غلبه لفه و هرکسک یوزنده کوریان علامم سرورمه باقاراق انقلابک وطن و ملت حقنده خیرلی اولماسی تمیات وادعیه سنی قلباً تکرار ایتدم . مصادف اولدیغم بعض دوستلره تعاطی افکار ایتدیکم صروده احواله واقف کچین بر ذات یکی توجیه اتدن بحث ایله باش مابنجیلکه فریق ناظم پاشانک انتخاب اولوندیغنی قطعی بر لسانله سویلدی . مجلس وکلانک عینی مأموریه دائر بکا اولان تکلیفی قاله آلمایه رق صوک دقیقه ده تبدیل فکر ایدلدیکنه قانع و جدأ ممنون اولدم . چونکه سرای آداملغی ایچون کندمده استعداد کورم یوزدم .

سایره سیرایله اولاره مناسبتم

خاقان مخلوع زماننده سیرایله مناسبتم بک سطحی و محدود ایدی . اون ایکی بچق سنه اشغال ایتدیکم بودایشته باش شهیندرلکندن تحریرات خارجه کتابتیله استانبوله جلب اولوندیغم وقت صدر اعظم بولسان

آلونیہ کی فرید پاشا، سلفم توری بك (شاطونوف) مابین ہایونك مداوم برزیارنجیسی اولدلیتی جهتله هفتده هیج اولمازسه برکون بیلدیزه کیدهرك اثبات وجود ایتدیكم تقدیره اغبرار شاهانه بی موجب اولاجنی و نزدینه کیده جکم ذاتی کندم انتخاب ایده بیله جکمی افاده ایتدیکندن ایکنجی مابینجی اولوب صویه صابونه قاریشما دیننی و عفت و استقامتنی ایشیتدیكم نوری پاشایی هفتده بردقمه زیارته باشلامدم. خارجیه نظارتنه کیتمک اوزره سرایدن جیقا جقم صرمده باش کتابته اوغرا یوب موجودیمتی باش کاتب تحسین پاشایه بیلدیردم . مشارالیه برکون بی صورت مخصوصده قبول ایدوب سلام و التفات شاهانه بی تبلیغ و تبشیردن صورکرا بروجه آتی اداره لسان ایتدی : « شوکتآب افدنمز سزی جوق تقدیر بیوریورلر و سزی یاقینده خارجیه ناظری نصب ایده جکلر . سفاراتدن کلن اوراق مهمه نك اصولی دائره سنده عرضی وقتک ضیاعنی موجب اولیور . تخریرات خارجیه کاتبی صفیله الکزدن کچن بو اوراقی بالترجه دوزریدن دوغری به خاکدای شاهانه به عرض ایتمکزی فرمان بیوردیلر . « التفات هایونه عرض تشکرله پاشانک اوداسندن جیقدم . خارجیه ناظری توفیق پاشایه - نظارت توجیعی مسئله سندن طیبی بحث ایتیمهرك - وقعه بی حکایه ایتدیکنده : « ضم معاشر ، احسانلر ، مرصع نشانلر ، قوناقلر آلمق ایسترسه کز اراده سنیه دائره سنده حرکت ایدیکز ، دیدی : پادشاهتک تبلیغ ایتدیكم بو امر و فرماتنی مسلکمه و باب هالینک عتھه سنه موافق بولما دینمندن اجرا ایتدم . بوندن دولایی معاتبده اولمادم .

بیلدیزک بر فضیلتی

وقتیله بیلدیزک خشمینده اوغرامشیدم: اوتوزسنه مقدم پترسبورغ سفارتی مستشارلغنه نصب اولوندیغده اورانک اسکی سفیری اولوب بالاآخره مابین هایونده غیر معین بر موقع اشغال ایدن بابا دوستی مشیر شاکر پاشانک توصیه و اخطار ایله ، حرکتیم کونی ، سرقرین حاجی علی پاشانک زردینه کیتمشدم. بو ذات حضور شاهانه یه چیقدیغی وقت عرض تعظیلات ایتمک اوزره کلدیلمی عرض ایتمکی اونو تدیغدن اوراده حاضر بوانسان مشارالیه شاکر پاشانک و او آراق اودایه کیرن رسومات مدیر عمومی ایکنجی بابا دوستی رائف پاشانک اصرار ایله ، ایستهمیه رک تکرار نزد پادشاهی یه کتدی . عودتنده بکا توجه خطاب ایله « شوکت مآب افندمز شمدیلک محل مأموریتکنزه عزیمت ایتمه مکزلی فرمان بیوردیلر ، دیدی . بو جمله نک اوزرمده حاصل ایتمدیکی تأثیری تعریف و توصیف ایدم . آیریجه تم تاطیفی آرزو ایدن وطیبی او مقصدله بنی سراه کورتورهن شاکر پاشانک و مشارالیه ایله هم فکر اولان رائف پاشانک بکزلری صاراردی . مایوس و مکدر برحاله باشلریجی اوکلرینه اُکوب شق شفه ایتمه دیلر . عادتاً بدن او تانیورلردی ، کندمدن زیاده او ایجی محترم ذاتک حالته آجیدم . برداها آباق آتامغه قلباً قرار ویردیکم او منحوس اودادن و بیلدیز سر ایندن چیققدم . حقمده صادر اولان اراده سنیه ایرتسی کونی شایع اولمشیددی . میملی اولدیغمه و غضب شاهانه یه اوغرا دیغمه شبهه قالمادیغدن مصادف اولدیغیم ذوات سلام ویرمه ملک ایچون بنی کورمه منزلکه کلپورلردی . بر کون دارجه بر سو قاقده تصادف

ایتدیکم معارف نظارتنک بویوک مأمورلرندن بریسی علی العجله ایکی
 لقردی تعاطیسندن سوکرا اطرافنه باقهرق عادتاقوشماغه باشلادی .
 بو چیرکین معاملهدن متحصل خدمه رغماً بو آدامک حالنه قهقهه ایله
 کولدم .

آرقاسنه باقوب آدیملرینی سرعتلشدیرهمن بوذات شهبه سز بنم جتتمه
 حکم ایتشدی . صدراعظم جواد، خارجیه ناظری کورد سعید و برادرم
 شکری باشانک قان پدري داخلیه ناظری خلیل رفعت پاشاالربی
 پترسبورغه کیتمه دن منع ایدن ازاده سنیه نک سبب و حکمتنی آکلامغه
 جسارت ایدمه مدیئر . پترسبورغ سفارتی مستشارلنی برسنه اوزرمده
 اولدیبی حالده استانبولده قالدیم . نهایت خارجیه ناظری سعید پاشا ،
 تعبیرنجه ، - اوزریمه چوکن اوغورسزلنی کیدرمک ایچون - باش
 شهبندرلکله (بارسلون) تعینمه ایکنجی براراده استحصال ایتدی . بر
 خیلی زمان سوکرا ایشک لدنیاتنه واقف اولدق . ایلك حضور هایونه
 چیقدیبی وقت بندن بحث ایتمکی اونوتان حاجی علی پاشا ایکنجی دفعه
 اوله رقشا کرو رائف پاشالرك اصزاریله نزدشاهانه یه کیتدیکنده شوکت مآب
 مومی الیه یته نه ایستدیکنی سؤال ایتش اوده : «افندم، موسقوفه
 کیده جک بزچو جوق وارده اونو عرضه کلدیم» دیمسی اوزرینه خنکارده :
 «نصل موسقوف؛ نصل چو جوق؟ شمدیلک دورسونده ایشی تحقیق
 ایدهرز» دیر . ایشه پترسبورغک زرده و سفارت مستشارلغتنک نه
 اولدیغنی و صقالی اولمیان کنجلره چو جوق دینلمیه جکنی بیلمه ین
 باطه جیلقدن کله بر باش مایدنجینک جهلنه قربان اولمشیدم .

سرایه ایلک کیبشم

صده رجوع ایدلم : برادرم شکری پاشانک خانهسنه کیده رک هیئت وکلا نامه صدر اعظم پاشانک تکلیف معروضی ، ترددی وبلا آخره قبوله مجبور اولدیغی و فقط بک اوغلی جاده سینده واقف اسرار عالم بر ذاتک ناظم پاشانک باش ماینجیلکی حقیقده کی حوادثی حکایه ایله : « چوق شکر قورتولدیم . بزم کی ربع عصر اوروپاده یاشامش بر آدم سراى مأموری اولاماز » دیدم . قارداشمه احوالدن بحث ایدرکن بر قواص کلوب صدر اعظم پاشانک بی چیغیردینی خبرینی کتیردی . بر آراهه یه بنوب توفیق پاشانک قوناغنه کیتدم . مشارالیه ، مجلس وکلا قرار یله پادشاه نوجاهک سر قرینلکینه نصب و تعیین حقنده کی عرضنک اراده سینیه اقران ایتدیکنی و در حال مابین هایونه کیده رک عتبه پادشاهی یه عرض تشکرات و تعظیمات ایتکلکم لزومی بیان ایلدی . رفاقمه ویریلن بر یاورله دوله باغجه سراینه کیتدم . آقشام اولمش وهوا اییدن انی یه قرازمشدی . قواطوق قابویه کلدی کمزده قابوجیلر کیم اولدیغیزی و کیمی کورمکه کلدی کمزى سؤال ایتدکلرندن صدارت یاورى بی ارائه ایله : « یکی باش ماینجی بک » دیدی .

التفات پادشاهی

در حال حرمتلرله قاریشیق تبریکلرزه بوغولدیم . قابوجی باشی اوکمزه دوشه رک بزى بر او دایه کوتوردی . بش دقیقه سوکرا معیت شاهانه دن

برذات کلوب شوکت‌آبک بنی بکله مکده اولدیغنی تبلیغ ایندی. اوداتک دلائله حضور هایونه ایصال ایدیلدم. ذات شاهانه خنکار دائره‌سی تمیر اولنان آلت‌قائده برسالونده بولنیوردی. یونک بر قسمی اوته‌دنبری مابین مأمورلرینک دائره‌سی ایتمش. شوکت‌آبک اینکی کون سوکر اخنکار دائره‌سینه معینه تخصیص بیوردی.

ایاقده بولنان پادشاه بو عاجزی قایت ملتفتانه بر چهره ایله قبول ایندی. امرلری وجهه قارشیلرینه اوطوردم. قیر بیغلی، مائی کوزلی، ملحم، متواضع و غایت نازک اولان حکمداری ایلك دفعه اولارق یقیندن کوریور و خطابنه مظهر اولیوردم. مقدرات الهیه کنیدی هیچ بکله مدیکی بر زمانده اجدادینک تختنه اصعاد ایندیکنی و الطاف سبحانیه عرض شکرانله بوتون اوقاتی و مساعیسنی ملتک سعادتنه حصر و وقف ایدمکنی بالیان اوروپا سرایلرینده کی مشاهداتی عثمانلی پادشاهنک سراینده تطبیق ایچون مساعد بر زمین بولاجمندن امین اولماقلمی علاوه ایله شخصم حقنده التفاتکارانه الفاظ استعمال ایلدی. مظهر اولدیغیم توجه و التفاته و ابراز بیوریلان امنیت و اعتماد پادشاهی‌یه عرض تشکر ایچون تعبیر بولامادیغمی و هر حالده سهی و غیرت و خدمات ناچیزانه مله نهایت درجه شرفلی اولان بو مأموریته کسب لیاقت ایتمک چالیشاجمی عرض و تامین ایتمدم. نزد شاهانه‌ده یاریم ساعت قدر قلوب ایرتسی کونی و وظیفه رسمییه بدأ ایتمک اوزره شخصمه تخصیص اولنان سرای آراپوسنه راکباً اوجیه عودت ایتمدم. سلطان محمد خامس اوزریه اینی بر تاثیر یاپدی. حسن نیتیدن و صفوت قلبیه یسندن شبهه

ایتمدیکم بو حکمدارک زمان سلطنتنده ملت و دولتک ترقی و تعالیسنه آل برلکیله جهد و غیرت ایتمککک بر وظیفه وطنیه اولدیغنه و بو فرصتی فوت ایدرسهک نتیجه نیک پک و خیم اولاجغنه قناعت کتیردم .

باسم قاتب خالده ضیا بک

دش کاتب نصب اولنان خالده ضیا بک ایرتسی کونی سرایه کلدی . اقتدار و رویتنی و قیمت ادیبه سی تقدیر ایتمدیکم بو ذاتک آرقداشلیغی بی جدا نمون ایتمدی . اوچ سنه اوچ آی دوام ایدن مأموریتمزده بر بریزدن ایچنمدک . حتی سلطان محمد خان خامس برکون ایکیمزه خطاباً : «باش مابینجی ایله باش کاتبک آرالرینک آچیق اولماسی سرایلریمزک عنعناتندندر . سز حقیقتاً بر استثنای تشکیل ایدیورسکمز » بیوردیلر . خالده ضیا بک : « افندمز ، باش مابینجی قولکوزله ایکی برادر کبی یز » جوابی ویردیکندن شوکت مآب : «قارداش کبی دکل دوست کبی اولکوز ! » دیدیلر . مکاله اثناسنده سلطان مرادله پک سویشدلرینی و فقط دیکر برادرلری سلطان حمیده ییلدیزلرینک باریشامدیغنی و مشارالیهک سلطان عبدالعزیز ایله او وقتکی ولیعهد مراد افندینک آرالرینی بوزمغه چوق چالیشدیغنی و کندیسینک تألیف بین ایچون هر ایکی طرفه قارشنی قولالاندیغنی لسانی و برکون دائره سننده (رشاد افندینک) ایچدیگی نار شروبندن زهرلندیکنی حمید افندینک ادعا ایتمدیکنی اوزون اوزادی به حکایه ایدردی . موع مافیله بو شکایتلرینه رغماً بویوک برادرینه قارشنی حرمت بسلردی . بونی بز روم ایلی سیاحتنده کوردک . صره سی کلنجه عرض ایده حکم .

انگلتره سفیرنك تبریک

مأموریت جدیدہ می تبریک ایدنلرک برنجیسی انگلتره سفیری سور
(ژہرارد لاوتہر) اولدی . بو ذات ایله بودایشتهده سنہلرحہ
آرقداشلق ایتمشدک . تحریرات خارجہ کاتبی صفیتہ مشارالہلہ مناسبات
رسمیہده بولنہرق بعض قاریشیق ایشلری دوستانہ حل ایلدک . سفیرک
تبریکنامہ سنک ترجمہسی بروجه آتی در :

۲۹ نیسان ۱۹۰۸

استانبول انگلتره سفارتی

« عزیز دوستم ، تعین اولوندیغکز بویوک مأموریتدن دولای
صمیمی تبریکاتکم تقدیمہ مساعدہ کزی رجا ایدرم . دوستلریکم
ترقیسی ہم ایچون دائماً پک زیادہ موجب بمنونیت اولشدر . ہر تورلو
موفقیتہ نائلیتکزی خلوص قلب ایله تمنی وحسیات دوستانہ مک قبولتی
نیاز ایدرم . »

قدیم دوستکمز

ژہرارد لاوتہر

جلوس عظیمی سندسی

جلوسدن اوچ کون سوکرا برنی عرض ایتمک اوزرہ حضور
ہایونہ کیتمشیدم . ارادہ سنیہی تبلیغ ایدوب نزد شاہانہدن چیقاجغ
صرمدہ ایچری کیرن اتواجبی باشی ثابت بکہ خطاباً خنکار : « سویلدیکم

کبی ، باش مابینجی بکله ترتیب ایدیکز « دیوب بزى يالکیز بر اقدی .
ثابت بك ائنده طوتمقده اولدینی دفتری بکا ارانه ایتدی . باشده اسمم
وقارشيسنده یوزاللی لیراوبالا آخره رفقائک اسامیسی وقارشى خانه لرده
موقعلرینه کوره مبالغ محررایدی . استفهام اوزرینه مومی الیه شوکت ماب
افندمز جلوس عطیه سی فرمان بیوردیلر . ذات عالی کزله مقدارلری
تعین ایده جکز . دفتره یازیلان مبالغی موافق بولدی کز تقدیرده عیناً
محافظه ایدلسنی ذات شاهانه اراده ایتدیلر « جوانی ویردی . دور
سابقک اسرافاتی و بعض سرای مأمورلرینه ویریلن احسانلر خلقک
آغزنده دولاشدینی و غزته لرك ستونلرنده کورولدیکی بر زمانده مشروطیت
پادشاهنک جلوسیه نامیله عطیله ویرمک ایسته می بکا غریب کلدی .
دوستلر ، دشمنلر ویا یابانچیلرله مکالمه لریمزده حمتدن ، عفتدن ووطندن
بحث ایدرکن خدمته یکی کیردی کم بر پادشاهدن جلوس بخشیشی آلتی
پک چیرکین بولدم : « ثابت بك . سز پادشاهک کوله سی و آدمی سکز .
سنه لردن بری بوکونی بکلیوردیکز . بناء علیه افندی کزک سزه و آرقدا .
شلر یکزه جلوس عطیه سی ویرمسنی طبیعی بولورم . بکا کلنجه اولابن
پادشاهی شمدی کوردم . کندیلرینه هیچ بر خدمت سبقت ایتدی .
نائیا یکی اصول موجبجه باش مابینجی و باش کاتبی باب عالی انتخاب
ایدوب عرض ایده بور . حتی معاشره مزده دیگر مأمورین دولت کبی
مالیه دن ویریله جکدر . بو اسبابدن دولایی بن کندی حسابجه جلوس
عطیه سی قبول ایده مم . بوراسنی مناسب بر صورتده ذات شاهانه یه عرض
ایدیکز « دیدم . بو حرکتک اغبرار هایونی موجب اولدینغی بالا آخره

اوکردم . وطنپرورلکی انحصار آلتنه آلان و هرکسه بر قصور بولان
بعض کیمسه لرك ، بر مدت سوکرا ، پادشاهدن هدیه لر چکک ایچون
ارتکاب ایتدکری کوچکککری کوردم!

حسین حلمی باشانک ایتدیگی صدارتی

ایلك سلاملق رسمنك آیاصوفیه جامعشریفده اجراسنه اراده صادر
اولدی . کوچک اونیفورمازمز اولمادیغندن باش کاتب خالد ضیا بکه بویوک
اونیفورمالریمزی لابس اولدیغمز حلاله معیت سنینه ده بولوندق .
۲۳ نisan ۱۳۲۵ قابینه نك کویا غیر مشروع بر صورتده تشکل ایتدیگی
حقنده پایلان تحریکاته نهایت ویرلک مقصدیه توفیق باشا انفصال ایدوب
یرینه تکرار حسین حلمی باشا تعیین بیورلدیغندن مهر هایونی الموق
اوزره توفیق باشانک قوناغنه کیتدم . اسکی آمرمدن علامت عزل اولان
مهر پادشاهی پی طلب ایتمک بکا کوچ کلدی . سوزره نصل باشلايه حمفی
تعیین ایدمدم . هوئی بر جوق لقردیلدن سوکرا سکوت ایدوب
اوطور مقده دوام ایدیشمدن شبهله ن توفیق باشا : « مهر هایونی
آلغهمی کلدیکز؟ » دیدی . کندیسنک رویت وحصافتندن ووطنپرور-
لکندن بحث ایله فایت مشکل بر زمانده محضا مملکته خدمت ایتمک
ایچون بو آغیر مسؤولیتی درعهده ایتدیکنی و بناء علیه داهای زیاده یورولماسنی
شوکت مآب افندمزک تجویز بیورمادقلرینی بیان ایتدم . اوتهدن بری دتره ن
أللری شدتلی بررعه شیه دوچار اولدیغی حلاله یلکنک جینندن مهر
هایونی چیقاردی وکوزلری باشله دولو اولارق بکا اوزاتدی .

صدرات موقعندہ کی جانب

اصول مشروطیتہ منافی طرززدہ انفصال ایتدیریلدیکی ادعا اولنان حکومت سابقہ نك اعادہ سی ایچون ولایادن متادیا ککن تلفرافنامہ لر هر کون غزته لر طرفندن نشر اولونديغندن توفیق پاشانك ايشدن چکيلمکه هر دقیقه انتظار ایتسی لازمکلیردی . بوکارغماً مشارالهی جدأ متأثر کوردیکمدن صدرات موقعندہ برقوة جاذبه نك موجودیتنه قانع اولدم . تاریخمزده ، قتل ایدیلن صدراعظم لرك جسدى داها قالدیریلادن یرینی آلق ایستہینلرك أنتریقارینك بو ساحر قوتدن نشأت ایتدیکنه حکم ایتدم . مهر هایونی آلیر آلاماز چیقمنی موافق بولمادیغمدن مکالمه یه دوام ایدلم . محتاج تداوی اولدینی جهتله اوروپاده قایلیدجه لره کیتمک اوزره مساعده سینه استحصالی ایچون مراجعتده بولنه جغنی توفیق پاشا افاده ایتدیکندن لوندیره کیتدکدن صوکرما مأذونیت آلوب (کور) یابایله جکی جوانی ویردم . معلوم اولدینی وجهله صدارته تعیینندن مقدم مشارالیه لوندیره سفیر نصب اولنشدی .

توفیق پاشا — فقط بو دیدیککنز قابل اولاماز . چونکه صدارته کچمکه لوندیره سفارتندن انفصال ایتمش اولدم .

بن — اساساً اوپله ایسه ده سفارت مذکورہ نك الآن منحل اولدیغنی ده اونوتماییکنز . ذات سامیلرندن داها ای بر سفیر نزده بولاجغز ؟ شوکتساب افندمزك سزی تکرار لوندیره کوندرمکده برحظ دوایاجغندن امینم . دیدم .

توفیق پاشانك لوندره سفیرلكی

ذات شاهانه یه مهری تقدیم ایدرکن توفیق پاشا ایله وقوع بولان مکالمه می ونام هایونه اولارق مشارالیه ویردیکم تأمیناتی عرض ایتدم. شوکت مآب خط حرکتی لطفاً تصویب بیوروب پاشانك سفارتله لوندره یه اعزامی صدر جدیده توصیه ایتدی .

توفیق پاشا، عقیف، نازک و تربیه لی برذاتدر. معافیله یارادیلشنده حرکت و فعالیت اولمادیقندن مشارالیه هیچ بروقت اجراءات آدمی اولمادشدر. قوه حافظه سی مکمل اولان توفیق پاشانك تجربه سندن ، مشاهداتندن و رایندن هر وقت استفاده اولنه بیلیر .

صاحب منهنك شیخ الاسلاملی

حسین حلمی پاشانك تکرار صدارته تعیینی اوزرینه شیخ الاسلام ضیاءالدین افندی انفصال ایده رک یرینه صاحب منلا نصب اولونمشدی. صدر جدید ایله مابین هایونه کلن و حضور پادشاهی یه چقیمق اوزره شیخ الاسلام اسبق جمال الدین افندی دن ارسالی رجا اولنان فروه بیضایی بکله یں صاحب منلابی ایلك دفعه اولارق کوزدم . اوتهدنبری اسمنی ایشتیدیکم بوذاتی هر نه دنسه اوزون بویلی ، صاری صقاللی وغایت تمکینلی تصور ایدردم . قیسه جه بویلی وقیر صقاللی اولان منلا بکی ایده آله موافق بولمادم. کندیسنه تقدیم اولنوب تریکات لازمه ده بولوندیغمده: «آمان چوجوقلر بنی راحت براقیکز ، بن شیخ الاسلاملق ایسته م»

ديهرك الليريني ديزلرينه اورديغني كورونجه حيرت ايچنده قالدوم. حالبوكه مشاراليهك من القديم اومقامه كوز ديكديكني برجوق يردن دويمشدم. بكه نيلن فروه بيضا كلنجه ، صاحب منلا شيخ الاسلامك علامت فارقهسي اولان بولباسي درحال و كمال تهالكه اكتسا ايتدي . تلقى ايتديكم اراده سنيه موجبنجه صدر اعظم وشيخ الاسلامك اوكلرينه دوشهرك كنديلريني حضور شاهانه به ايصال ايلدم. شوكتما ب هر ايكني تبريك ايدوب موفقيتلريني تمني خصوصنده كلمات تاليفكارانه ايراد بيوردقن صوكر اخصوصي دائره سنه چكيلدي . صدر اعظم حسين حلمي پاشا شيخ الاسلام افنديك برنجي رتبه دن عثمانى نشانى اولماديغندن نشان مذكورك توجه واحسانك خنكاره عرضي التماس ايتديكندن درحال اراده سني استحصال ايلدم. تبشيراتم اوزرينه ، صاحب منلابك: « ايشته بحق نائل اولديغ ايلك نشان » ديدى . بوجه اولو تعجيبى موجب اولمشيدى . شيخ الاسلام تعيين اولنان ذواته مذكور نشانك اعطاسنك اصولدن اولديغني بالآخره اوكرنديكمندن منلا بكك سوزلرينك معناسنى او وقت آكلادم .

تقليد سيف آلايى

۲۸ نيسان ۱۳۲۰ تقليد سيف آلايى اجرا ايلدى . صباحلين ، پروغرام موجبنجه ، ذات شاهانه (سكودلى) واپورينه راكباً ايوبه عزيمت بيوردي شهزادكان ، وكلا ، اعيان ومبعوثان شوكتما بى ايوب اسكله سننده استقبال ايتديلر . قونيه دن صورت مخصوصده كلن چلبى

عبدالحلیم افندی پادشاهه قلنج قوشا تندی. تقلید سیف چلیپره ویریلش بر امتیاز دکادر. تاریخك بزه کوستردیکنه کوره بو وظیفه یی، پادشاهلرک آرزوسی اوزرینه ، شیخ الاسلاملر ، نقیب الاشرافلر و چلیپلر ایضا ایتمشلردر . بو مراسمی یاقیندن کوره بیلیمک ایچون اساساً دار اولوب ازدحامدن دولایي بالیق استیقی تعیرینه لائق برحاله اولان تره حضرت خاله کیردم . اوکله نمازی جامعده ادا ایتدکن صوکر ا ذات شاهانه آرابه بینه رک طوب قانی سراینه کیتدی .

تقلید سیف آلایي بحرآ اجرا ایدیلسه یعنی پادشاه بحرآ ایوبه کیدوب مراسم لازمه نک ایفاسنی متعاقب اورادن ینه بحرآ طوب قابو سراینه کیتسه هر حالده داها عملی اولور ظن ایدرم . معلوم اولدیی اوزره پادشاهلریمز بو آایده [۱] و جمعه سلامقلرنده دائماً اسب سوار اولارق بولنورلردی . بو اصول چیرکین ، خراب و اخشاب اولرله محاط دار سو قافلردن آرابه لرله آغیر آغیر کچمکدن شبهه سر چوق محتشم ایدی .

رسنلی نیازی بک مرهوم

برآون ، رسنلی قول آغاسی نیازی بک سرایه کلدی . بو ذاته

[۱] — سلطان محمد خان خامس مسن و ملحم اولدیفندن قلنج آایده آرابه بینه بئندی . پادشاهک امرله صدارت آلایلری ده آرابه ایله اجرا اولونمغه باشلادی . بوتدیری هرکس آلفیشلادی . چونکه عمرنده آته پینه مش وسویه قوللانماش صدراعظم و شیخ الاسلاملرک حیوان اوزرنده کی طور بچیانه سی و بیاض دونلرینک میدانه چیقماسی دوغروسی بک کولوچ اولیوردی .